

Toespraak bij de onthulling van het verzets monument in Geldrop.

Datum oktober 26, 2020

door wethouder Rob Otterdijk

Ik ga dadelijk de eervolle taak verrichten van het onthullen van een beeld ter ere van 2 verzetsstrijders Jan Heurkens en Harrie van Gestel. Zij krijgen 2 straatnamen en een beeld gemaakt door Guido van Vliet, een Vlaams kunstenaar, maar ook een neef van Jan Heurkens een mooi eerbetoon.

De Verenigde Naties bestonden deze week 75 jaar, in ieder geval een periode van relatieve vrede, mede dankzij verzet is die vrede bereikt en verzet eist moed.

Aantallen goed en fout

Lang niet iedereen in Nederland zit 'bij het verzet'. Veel mensen durven zich niet te verzetten. Of ze zijn er niet toe in staat. Anderen vinden het zinloos of niet nodig. Ongeveer 5% van de Nederlanders zit actief in het verzet. Zij zijn er als het ware de hele dag mee bezig.

Ongeveer evenveel mensen kiest de kant van de Duitse bezetters; de zogenaamde 'foute Nederlanders'. De rest van de bevolking probeert zo normaal mogelijk door te leven. Heel veel mensen zijn wel anti-Duits. Ze hopen dat de bezetting snel voorbij gaat.

Verzetsmensen krijgen veel steun van de bevolking. Als alle mensen worden meegeteld die dat hebben gedaan dan is het percentage mensen dat verzet heeft gepleegd beduidend groter dan 5%. Zonder de hulp van velen zou het onmogelijk zijn geweest om meer dan 300.000 onderduikers aan een onderduikplek te helpen.

Jan woont tijdens de oorlog samen met zijn vrouw Betje in Geldrop. Jan werd gemeentebestuurder in de gemeente Geldrop. Hij was naaste-medewerker en vertrouwenspersoon van burgemeester Henri van der Putt die ook bij de LO actief was. Zo helpt hij samen met Henri van de Put, de burgemeester van Geldrop, de vervalsingsdienst van de Geheime Dienst Nederland. Burgemeester van der Putt werd op 6 juli samen met nog 6 collega's uit de regio Eindhoven gearresteerd en in Vught gevangengezet omdat zij weigerden mensen aan te wijzen voor werkzaamheden aan de Duitse verdedigingswerken in de provincie Zeeland.

Jan is tijdens de oorlog ook lid van de Landelijk organisatie hulp aan onderduikers. Eindhoven/Geldrop, volgens de Duitsers is Jan zelfs de leider van deze groep. De LO-groep Eindhoven/Geldrop zou door een verrader zijn geïnfiltrerd. Zeker is dat op 14 mei 1944 bijna de hele verzetsgroep wordt gearresteerd en dat dit toegeschreven wordt aan deze verrader. Het is wel zeer toevallig dat de wapendropping in de nacht van 13 op 14 mei niet is doorgegaan. Misschien is dit een truc van de Duitsers geweest om zoveel mogelijk verzetslieden bij elkaar te krijgen. De LO-groep Eindhoven/Geldrop is verantwoordelijk voor verschillende overvallen, bijvoorbeeld op de distributie kantoren in Geldrop en Mierlo. Op 9 augustus 1944 wordt Jan door de Duitsers te Vught gefusilleerd..

Zijn broer Theo heeft daarover later het volgende gedicht geschreven
*geblaf ...? commando's..! bij het doodappel
en achttien maal een nummer!! Wat zijn namen?
de hostie in een vloeitje – kruisje ... amen*

*de arm van Pater Jan, je metgezel ...
nachts in de bunker klinkt de zware zang
van cel tot cel: "mijn schild ende betrouwen"
gebroken door het vloeken en het snauwen
van de bewakers in de holle gang ...
laarzen en boeien tussen bloesemtippen
langs de Lunetten in de avonddrust ...
... de schietbaan, waar het al je gaat ontglippen
in die orgie van brute machtswellust
nog eens de naam der liefste op je lippen
als jij voor 't allerlaatst je trouwring kust ...*

Harrie van Gestel

Van Gestel wordt tijdens een razzia in Eindhoven opgepakt
Harrie is de oudste zoon in een gezin van acht kinderen en 22 jaar oud bij het uitbreken van de oorlog. Van beroep is hij machinebankwerker en in dienst bij Zweegers landbouwmachines in Geldrop. Gedurende de oorlogsjaren is hij bij Philips gaan werken
Moeten werken in Duitsland of slim vlak bij huis?

Vader van Gestel heeft de zorg over nog zeven andere kinderen waarvan er drie in de leeftijd zijn van 16 tot 20 jaar. De buurman van de familie Van Gestel, een politieagent, waarschuwt het gezin om de oudere kinderen aan een baan te helpen. Daarmee kan worden voorkomen dat ze in Duitsland dwangarbeid moeten gaan doen. Maar ook bij Philips zijn de jonge vaklui niet veilig. Na het werk, op weg naar huis, wordt Harry opgepakt en op transport naar Duitsland gezet. Hij weet bij de Duitse grens (Kaldenkirchen) aan z'n bewakers te ontsnappen. En binnen een week is Harrie weer thuis. En ook omdat hij zijn verkering Annie Wassink zo mist. Maar eenmaal terug in Nederland is Harrie hier dus illegaal.

De stap naar het verzet

Van Gestel komt via een zwager van Annie Wassink in contact met het verzet en besluit zich bij erbij aan te sluiten. Aanvankelijk brengt hij onderduikers onder bij boeren in de omgeving van Geldrop en Eindhoven. Hun belangrijkste adres is de boerderij van boer De Koning in Heeze. De verzetsgroep wordt groter en bestaat uiteindelijk uit 35 personen. Om de onderduikers in leven te kunnen houden zijn bonkaarten nodig. Harrie sluit zich daarom aan bij een groep die overvallen op distributiekantoren en gemeentehuizen plant en uitvoert, waaronder die van Mierlo, Heeze en Geldrop. Harrie moet in die tijd al in contact hebben gestaan met Jan Heurkens en Karel van der Putt.

De boerderij van de familie De Koning blijkt uiteindelijk geen ideaal onderduikadres

Verraad en het onherroepelijke einde

De verzetsgroep krijgt verder vorm als ze zich aansluit bij een landelijke organisatie. De Duitsers hebben echter een mol in de groep weten te plaatsen. Op de boerderij van De Koning loopt iedereen in de val. De gevangenen worden in Haaren verhoord en later in Kamp Vught opgesloten. Als Adolf Hitler besluit dat alle verzetsmensen als terroristen moeten worden beschouwd, is het doodvonnis voor deze verzetsgroep een feit. Op 9 augustus 1944 wordt de groep door een vuurpeloton doodgeschoten; Harrie van Gestel sterft op 26-jarige leeftijd. Slechts enkele briefjes aan zijn ouders herinneren aan die tijd. Pas in november worden de familie en zijn verloofde van de executie op de hoogte gesteld.